

підвищення кваліфікації з усіма суб'єктами, які надають гуманітарну допомогу. Задля ефективної координації створюються міжвідомчі мережі ПСЕН, регулярно проводиться аналіз можливих ризиків та оцінка спроможності потенційних партнерів, які беруть участь у реагуванні на надзвичайні ситуації. Для допомоги громаді створюються спеціальні механізми зворотного зв'язку та реагування, проводяться інформаційні кампанії для підвищення обізнаності населення, докладаються зусилля, націлені на налагодження безпосередньої допомоги постраждалим через ведення справ про злочини, медичну допомогу та юридичні послуги, служби безпеки (Emergency Handbook, 2023).

Попри ряд заходів з боку міжнародних гуманітарних організацій, покликаних протидіяти СЕН, чітких даних щодо їх ефективності та дієвих механізмів розслідувань все ще бракує, адже дисбаланс влади та повноважень змушує постраждалих бенефіціарів замовчувати такі випадки. Тож питання ефективності політик ПСЕН потребує додаткового вивчення.

Список використаних джерел:

1. UNHCR (2023). Coordination on Protection from Sexual Exploitation and Abuse (PSEA). Emergency Handbook.
2. Tom Friday Yosia (2023). Driving factors of sexual Abuse and exploitation among younger adolescent by humanitarian workers and teachers. The case study of Yei and Morobo of Central Equatoria State.
3. Dipankar Datta. (2023). The elephant in the room: addressing sexual exploitation and abuse at international NGOs. Humanities and Social Sciences Communications 10 (261)
4. Jasmine-Kim Westendorf. (2023). A PROBLEM of RULES: Sexual Exploitation and UN Legitimacy. International Studies Quarterly 67 (3).

Ільчук С.Д., студентка БП-4
кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
sofiia.ilchuk@ukma.edu.ua

Наукова керівниця: **Бондаренко Н. Б.**, кандидат психологічних наук,
старша викладачка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
bonnat@ukma.edu.ua

ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ВЕТЕРАНІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: РЕАГУВАННЯ НА ПОТРЕБИ

За прогнозами Міністерства України у справах ветеранів, кількість людей, на яких буде спрямована ветеранська політика, становитиме 4-5 мільйонів людей. Ця оцінка включає ветеранів російсько-української війни та членів їм сімей. Повернення до цивільного життя після участі у бойових діях зазвичай супроводжується переживанням ветеранами цілої низки

психологічних труднощів, а також підвищеним ризиком суїцидальної поведінки серед ветеранів, які складатимуть значну частку українського поствоєнного суспільства.

Проблему суїцидальної поведінки серед учасників війни пов'язують з розвитком постратматичного стресового розладу. Міністерство охорони здоров'я України визначає ПТСР як хронічне порушення психічного стану, що може розвинути після травматичної події. Участь в бойових діях є травматичною: учасники знаходяться в стресових для психіки умовах з постійним ризиком смерті, є свідками травмування та загибелі своїх побратимів або ворогів на полі бою, отримують травми мозку. У випадку українських військових ситуацію ускладнює поширений примусовий характер військової служби - оголошена державою мобілізація не є добровільною, як, наприклад, військова служба в США.

Західні країни вже мають досвід розробки системи попередження суїцидальної поведінки серед ветеранів: попередження суїцидів є головним клінічним пріоритетом роботи Міністерства у справах ветеранів США. Було розроблено Національну стратегію попередження суїцидів серед ветеранів (U. S. Department of Veteran Affairs, 2016), кінцевою метою якої є зменшення таких випадків на 20% до 2025 року. Стратегія має 14 цілей, вони направлені на різносторонню роботу в громадах, просвітницьку діяльність, збільшення доступності та просування соціальних послуг для ветеранів та їх сімей. В Стратегії наголошується, що ці цілі можливо досягти тільки за умови об'єднання суспільства: системи охорони здоров'я, громадських організацій й кожної особи, дотичної до ветеранів.

В Україні наразі немає офіційної стратегії антисуїцидальної ветеранської політики, а національна система попередження суїцидальної поведінки залишається застарілою та має скоріше декларативний характер. Найбільшою кампанією підтримки громадського психічного здоров'я стала Всеукраїнська програма «Ти як?» (2022), в рамках якої розроблено онлайн-додаток «База» для ветеранів та ветеранок з психоедукаційними матеріалами та програмами для медитацій. Було запущено програму СЕТА, що передбачає надання безкоштовної якісної психологічної підтримки людям, які постраждали від війни. Програма діє в Харкові, Києві та Запоріжжі. В 2024 році в тестовому режимі запущено Єдину ветеранську гарячу лінію, метою якої є надання підтримки ветеранам щодо отримання доступних послуг, психологічної допомоги та вирішення низки інших питань. У 2024 році було відкрито набір в рамках проєкту «Помічник ветерана», де ветерани після проходження відповідного навчання підтримують інших ветеранів в реінтеграції до цивільного життя.

Антисуїцидальна ветеранська політика потребує значних якісних змін. Україна, на думку фахівців, повинна співпрацювати з країнами, які вже мають досвід розробки політик та програм для підтримки ветеранів, розвивати та розширювати вже наявні програми, що

показали свою дієвість, бо це потенційна національна проблема, що вимагає активних дій для її попередження та вирішення.

Список використаних джерел:

1. Ломоносова Н., Хелашвілі А., Назаренко Ю. “Соціальні послуги для ветеранів та ветеранок в громадах: виклики та потреби”, 2024, Cedos. Доступ: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/soczposlugy_digital.pdf
2. Koven, Steven G. “PTSD and Suicides Among Veterans—Recent Findings.” *Public Integrity*, vol. 19, no. 5, Sept. 2017, pp. 500–12, <https://doi.org/10.1080/10999922.2016.1248881>
3. Rozanov, Vsevolod, and Vladimir Carli. “Suicide among War Veterans.” *International Journal of Environmental Research and Public Health*, vol. 9, no. 7, July 2012, pp. 2504–19, <https://doi.org/10.3390/ijerph9072504>
4. U. S. Department of Veteran Affairs “National Strategy for Preventing Veteran Suicide”, 2016. Доступ: https://www.mentalhealth.va.gov/suicide_prevention/docs/Office-of-Mental-Health-and-Suicide-Prevention-National-Strategy-for-Preventing-Veterans-Suicide.pdf

Дума Л.П., магістр соціальної роботи,
старша викладачка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
lduma@ukma.edu.ua

ІНТЕГРОВАНЕ ОЦІНЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ТА ТЕХНІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАДАВАЧІВ ПОСЛУГ (ІТОСА)

У відповідь на потребу організаційного розвитку й надання користувачам якісних послуг, зокрема соціальних, надавачі послуг (державні заклади, недержавні організації) за технічної підтримки донорів проводять оцінку своєї спроможності з подальшим плануванням заходів, націлених на покращення як змісту роботи, так і менеджменту, забезпечення ресурсами тощо.

З-поміж різних підходів та інструментів варто згадати Оцінку організаційної спроможності (ООС) – «процес запланованих змін, спрямованих на покращення загальної ефективності організації у мінливому середовищі через організаційне навчання, управління знаннями та трансформацію норм і цінностей організації» (Академія громадського активізму). ООС спирається на три основні концепції – організаційний клімат, організаційну культуру, стратегії організації. Загалом мета проведення ООС полягає у тому, аби за участі спеціалістів у ролі фасилітаторів визначити стан функціональних «галузей організаційного розвитку» надавача послуг, таких як: загальні організаційні принципи, адміністрування, управління кадрами, управління фінансами, організаційний менеджмент, управління проектами. А також на основі отриманих результатів розробити план дій, щоб якомога краще